

Sygn. akt IV KK 125/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

SSA del. do SN Dariusz Czajkowski

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza
w sprawie J. G.

skazanego z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 grudnia 2012 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 21 czerwca 2011 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w L.

z dnia 4 lutego 2011 r.,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym,**

2. zarządza zwrot opłaty od kasacji na rzecz J. G.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, wyrokiem z dnia 4 lutego 2011 r., uznał J. G. za winnego tego, że w okresie od lipca 2001 r. do dnia 14 stycznia 2005 r. w H. fizycznie i psychicznie znęcał się nad swoją żoną A. P. – G. w ten sposób, że wszczynał

awantury domowe, podczas których znieważał ją słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, bił po całym ciele, kopał oraz popychał ją, a w dniu 14 stycznia 2005 r. umyślnie spowodował u niej obrażenia ciała w postaci stłuczenia głowy oraz licznych stłuczeń powłok wielu okolic ciała z podbiegnięciami krwawymi, co spowodowało naruszenie czynności uszkodzonych narządów ciała na okres poniżej 7 dni, to jest za winnego przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem uznano J. G. za winnego przestępstwa z art. 200 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za które skazano go na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten w całości zaskarżony został przez obrońcę oskarżonego. W apelacji sformułował on szereg zarzutów, dotyczących zarówno pierwszego, jak i drugiego z przypisanych oskarżonemu czynów. Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie zaś o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 21 czerwca 2011 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 200 k.k. w zw. z art. 199 k.k. i art. 12 k.k., a utrzymał w mocy wyrok w części, dotyczącej skazania za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Od tego wyroku wniesiono dwie kasacje. Pierwsza z nich – kasacja prokuratora, w której zaskarżono wyrok w części zmieniającej wyrok Sądu Rejonowego i uniewinniającej oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 200 k.k. w zw. z art. 199 k.k. i art. 12 k.k., rozpoznana została przez Sąd Najwyższy, który wyrokiem z dnia 11 maja 2012 r., sygn. IV KK 30/12, uchylił zaskarżony kasacją wyrok w części dotyczącej uniewinnienia oskarżonego i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Druga kasacja, obrońcy skazanego, stanowi przedmiot rozpoznania w niniejszym postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Obrońca zaskarżył wyrok

Sądu Okręgowego w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji, co do skazania J. G. za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i zasądzającej od oskarżonego na rzecz A. P.– G. kwotę 4.120 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W kasacji zawarty jest zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego, to jest art. 433 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. i art. 424 § 2 k.p.k. Zarzut ten sformułowano w bardzo rozbudowanej formie w 11 podpunktach oznaczonych literami od a do k. Obrońca skazanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia względnie o uznanie, że „materiał dowodowy sprawy nie pozwala na przyjęcie, że zachowanie oskarżonego wypełniało znamiona znęcania z art. 207 § 1 k.k., lecz odpowiadało co najwyżej jednorazowym aktom naruszenia nietykalności cielesnej pokrzywdzonych”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Okręgowy wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Podczas rozprawy kasacyjnej taki sam wniosek złożył prokurator Prokuratury Generalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się częściowo zasadna. Nie wdając się w ocenę poprawności konstrukcji poszczególnych zarzutów kasacji i jej wniosków, stwierdzić należy, że nie sposób odeprzeć zarzutów kasacji kwestionujących sposób rozpoznania zarzutów apelacji związanych z uznaniem winy J. G. co do przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz kształt uzasadnienia wyroku sądu *ad quem* w tym samym zakresie. Kształt ten powoduje, że niemożliwe jest dokonanie oceny poprawności kontroli odwoławczej przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy, przy czym już na wstępie podkreślić należy, że wbrew twierdzeniom kasacji, nie można na obecnym etapie postępowania rozstrzygnąć, że wyniki tej kontroli w omawianym zakresie nie są słuszne. Jeśli jednak przyjąć, że uzasadnienie wyroku stanowi relację z rozumowania przeprowadzonego przez sąd odwoławczy, to stwierdzić trzeba, że lektura uzasadnienia wyroku wydanego w tej sprawie przez sąd odwoławczy nie pozwala na odtworzenie tego rozumowania, to jest procesu wnioskowania, którego efektem było utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku w doniesieniu do skazania J. G. za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Analiza treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego przeprowadzona z punktu widzenia wymogów zawartych w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. prowadzi do wniosku, że na 15 stron tego tekstu, 5 stron poświęcono na tzw. część historyczną, stanowiącą relację z ostatniego etapu postępowania w tej sprawie, kolejne 8 stron dotyczy czynu, od którego popełnienia uniewinniono J. G., zaś zarzutom apelacji związanym z przestępstwem znęcania się nad A. P. – G. sąd odwoławczy poświęcił niespełna jedną stronę uzasadnienia, ograniczając się przy tym bez mała do uznania, że „pokrzywdzona konsekwentnie a jednocześnie spójnie opisała postępowanie oskarżonego, które przemawia w pełni za przyjęciem dopuszczenia się przez niego zarzucanego czynu z art. 207 k.k.” W tym samym fragmencie uzasadnienia sąd *ad quem* podkreślił, że zeznania pokrzywdzonej znalazły potwierdzenie w zeznaniach jej rodziców.

Tymczasem w tym samym uzasadnieniu, w części dotyczącej zarzutu dokonania przez oskarżonego czynu z art. 200 k.k. w zw. z art. 199 k.k. i art. 12 k.k., na szkodę córki oskarżonego P. G., uzasadniając zmianę zaskarżonego wyroku w tej części i uniewinnienie oskarżonego od tego czynu, sąd drugiej instancji oceniając zeznania A. P. – G. zauważył „pojawiające się w nich sprzeczności i dającą się zaobserwować ich ewolucję” i uznał je za niekonsekwentne, przyjmując, że sąd pierwszej instancji „błędnie przyjął, że znajdują one potwierdzenie w zeznaniach rodziców pokrzywdzonych albowiem nie zauważył równocześnie wad, którymi obarczone są z kolei te ostatnie zeznania a nadto pochodzenia ich wiedzy od samej pokrzywdzonej A. P. – G.” (s. 10 uzasadnienia). Sąd zauważył nadto, że zeznania pokrzywdzonej „podlegały istotnym uzupełnieniom i celowym modyfikacjom” (s. 11) oraz uznał wprost za niewiarygodne zeznania J. P., ojca pokrzywdzonej. Ta część rozważań sądu odwoławczego zakończona jest wskazaniem, jako błędnego, podejścia sądu pierwszej instancji, oparcia przekonania o winie oskarżonego na „nikłej podstawie dowodowej w postaci nieprzekonujących i sprzecznych relacji pokrzywdzonej oraz jej rodziców” z jednoczesnym odmówieniem wiarygodności spójnym, logicznym i konsekwentnym wyjaśnieniom oskarżonego.

W kolejnym akapicie uzasadnienia te same wyjaśnienia oskarżonego oceniane są jako próba zanegowania swej roli w zaistniałym zdarzeniu, co sąd odrzuca po skonfrontowaniu z konsekwentnymi relacjami pokrzywdzonej, znajdującymi potwierdzenie w zeznaniach jej rodziców (s. 14).

W treści uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego dochodzi zatem do diametralnej różnicy w ocenie tych samych dowodów. Podkreślić trzeba, że możliwe jest uznanie wyjaśnień lub zeznań za wiarygodne w części, z jednoczesnym ich odrzuceniem jako niewiarygodnych w innej części. Taka ocena wymaga jednak starannego przedstawienia argumentów, które za nią przemawiają. Takiej argumentacji zabrakło w uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku, a zawarte w nim treści powodują, że zarzuty niezasadnej, a w każdym razie nieuzasadnionej arbitralności sądu trudno odeprzeć.

Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 433 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy miał obowiązek rozważyć zarzuty obrońcy i w razie nieuwzględnienia apelacji podać, dlaczego argumenty obrońcy oskarżonego dotyczące niezasadnego jego zdaniem skazania J. G. za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. uznał za niezasadne. Nakaz zawarty w art. 433 § 2 k.p.k. ma przy tym charakter bezwzględny i dotyczy wszystkich zarzutów i wniosków wskazanych w środku odwoławczym. Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach podkreślał takie rozumienie omawianego przepisu (zob. m. in. wyrok z dnia 13 września 2005 r., sygn. V KK 51/05, R-OSNKW z 2005 r., poz. 1654; wyrok z dnia 6 czerwca 2006 r., sygn. V KK 413/05, OSNKW z 2006 r., nr 7-8, poz. 76; wyrok z dnia 12 października 2006 r., sygn. IV KK 247/06, R-OSNKW z 2006 r., poz. 1961; wyrok z dnia 18 października 2007 r., sygn. II KK 212/07, R-OSNKW z 2007 r., poz. 2251; wyrok z dnia 28 listopada 2007 r., sygn. II KK 172/07, R-OSNKW z 2007 r., poz. 2687).

Przepis art. 457 § 3 k.p.k. obliuguje z kolei sąd odwoławczy do wyczerpującego przedstawienia toku swego rozumowania w uzasadnieniu wyroku. Sąd *ad quem* zobowiązany jest do podania, czym kierował się wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne. Lektura uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego prowadzi do wniosku, że sąd nie ustosunkował się do zarzutów apelacji obrońcy dotyczących skazania za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i nie wyjaśnił, dlaczego zarzuty te i wniosek apelacji w odniesieniu do tego czynu uznał za niezasadne, utrzymując zaskarżony wyrok w mocy w tym zakresie. Taki kształt uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego nie tylko nie spełnia wymogów z art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 433 § 2 k.p.k., ale rodzi wątpliwość, czy sąd odwoławczy w ogóle analizował zarzut apelacji i poddał ustalenia i oceny sądu pierwszej

instancji wyczerpującej ocenie. Treść uzasadnienia nie pozwala poznać i poddać kontroli kasacyjnej rozumowania sądu odwoławczego.

Takie uchybienie sądu odwoławczego powoduje, że przeprowadzona kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku uznana być musi za niekompletną i wadliwą. Takie naruszenie przepisów art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 433 § 2 k.p.k. ma charakter rażący w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 lipca 2006 r., sygn. akt WK 9/06, R-OSN KW z 2006 r., poz. 1375; z dnia 24 listopada 2005 r., sygn. akt IV K 307/05, R-OSN KW z 2005 r., poz. 2208 oraz z dnia 27 sierpnia 2008 r., sygn. akt IV KK 64/08, R-OSN KW z 2008 r., poz. 1703). Potencjalny wpływ omawianego uchybienia na treść wyroku jest istotny. Dopiero wyczerpujące uzasadnienie różnic w ocenie tych samych dowodów ujawnionych w toku postępowania pozwoli na ocenę poprawności rozumowania sądu.

W tej sytuacji koniecznym stało się uwzględnienie kasacji, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.